

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 vtrum prophetia creuerit per temporis processum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Et haec denotantur in littera cum subditur: Et propter hoc non totaliter amittit rationem prophetiae talis visio. Parum enim habere prophetiae dicitur, quod non totaliter excludit illam.

RESPON. Dicendum, quod prophetia importat visionem quandam alicuius supernaturalis veritatis, ut procul existentis: quod quidem contingit esse dupliciter. Vno modo, ex parte ipsius cognitionis: quae veritas supernaturalis non cognoscitur in seipsa, sed in aliquibus suis effectibus. Et adhuc erit magis procul, si hoc sit per figuras corporalium rerum, quae per intelligibiles effectus: & talis maxime est visio prophetica, quae fit per figuras & similitudines corporalium rerum. Alio modo, visio est procul ex parte ipsius videntis, qui non est totaliter in ultimam perfectionem adductus, secundum illud 2. ad Cor. 3. Quamdiu in corpore sumus, peregrinamur a Domino. Neutro autem modo beati sunt procul: unde non possunt dici prophetae.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod visio illa Moysi fuit raptim per modum passionis, non autem permanens per modum beatitudinis, unde adhuc videns erat procul: propter hoc non totaliter talis visio amittit rationem prophetiae.

AD II. Dicendum, quod angelis fit reuelatio diuina non sicut procul existentibus, sed sicut totaliter Deo coniunctis. Unde talis reuelatio non habet rationem prophetiae.

AD III. Dicendum, quod Christus simul erat comprehensor, & uiator. In quantum ergo erat comprehensor, non competit sibi ratio prophetiae, sed solum in quantum erat uiator.

AD IIII. dicendum, quod et Samuel nondum peruenit ad statum beatitudinis. Unde (etsi uoluntate Dei ipsa anima Samuclis Sauli euentum belli praenuntiavit, Deo sibi hoc reuelante) pertinet ad rationem prophetiae. Non autem est eadem ratio de sanctis, qui sunt modo in patria. Nec obstat quod de demonum hoc factum: quia etsi daemones animam alicuius sancti euocare non possunt, neque cogere ad aliquid agendum, potest tamen hoc fieri diuina uirtute, ut dum daemones consulitur, ipse Deus per suum nuntium ueritatem enuntiat: sicut per Heliam ueritatem respondit nuntius regis, qui mittebatur ad consulendum Deum Acharon, ut habetur 4. Reg. 1. Quamuis et dici possit, quod non fuerit anima Samuclis, sed daemones ex persona eius loquens, quem sapiens Samuelem nominat, & eius praenuntiationem propheticam, secundum opinionem Saulis & astantium, qui ita opinabantur.

Super Questionem octuagesimam. Articulus 6.

ARTICVLVS VI.

Utrum gradus prophetiae uarietur secundum temporis processum.

Nartic. 6. eiusdem. Quod aduertit, quod Adonai, ut in littera dicitur, ponitur ad denotandum aliquid Dei nomine ineffabile, significans Dei essentiam ex parte ipsius essentiae, ut in 1. lib. dictum est de nomine Terra grammation. Illud enim idem ineffabile nomen, quod supponimus, significatur hic per Adonai.

AD SEXTVM sic procedit. Vt quod gradus prophetiae uarietur secundum temporis processum. Prophetia enim ordinatur ad cognitionem diuinorum, ut ex dictis patet: sed sicut dicit Gregorius, per successiones temporum creuit diuinae cognitionis augmentum, ergo & gradus, & prophetiae secundum processum temporis debent distinguui.

¶ 2. Praet. Reuelatio prophetica

A fit per modum diuinae allocationis ad hominem. A prophetis autem ea quae sunt eis reuelata, denuntiantur & uerbo, & scripto. dicitur enim 1. Reg. 3. quod ante Samuelem sermo Domini erat pretiosus, id est, rarus, qui tamen postea ad multos factus est. Similiter et non inueniuntur libri prophetarum esse conscripti ante tempus Isaac, cui dictum est. Sume tibi librum grandem, & scribe in eo stylo hominis ut patet Isa. 8. post quod tempus plures prophetae suas prophetias conscripserunt, ergo uidetur quod secundum processum temporum profecerit prophetiae gradus.

¶ 3. Praet. Dominus dicit Matt. 11. Lex, & propheta usque ad Ioannem prophetauerunt. Postmodum autem fuit donum prophetiae in discipulis Christi multo excellentius, quam fuerit in antiquis prophetis, secundum illud ad Ephes. 3. Aliis generationibus non est agnitus filius hominum, scilicet mysterium Christi, sicut nunc reuelatum est sanctis apostolis eius & prophetis in spiritu, ergo uidetur quod secundum processum temporis creuerit prophetiae gradus.

SED CONTRA est, quia Moyses fuit excellentissimus propheta, ut dictum est, qui tamen alios prophetas praecessit, ergo gradus prophetiae non profecit secundum temporis processum.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, quod prophetia ordinatur ad cognitionem diuinae ueritatis, per cuius contemplationem non solum in fide instruimur, sed etiam in nostris operibus gubernamur, secundum illud Psalm. 42. Emitte lucem tuam, & ueritatem tuam: ipsa me deduxerunt. Fides autem nostra in duobus principaliter consistit. Primum quidem, in uera Dei cognitione, secundum illud Heb. 11. Accedentem ad Deum oportet credere, quia est. Secundum, in mysterio incarnationis Christi, secundum illud Io. 14. Creditis in Deum, & in me credite. Si ergo de prophetia loquamur in quantum ordinatur ad fidem deitatis, sic quidem creuit secundum tres temporum distinctiones. scilicet ante legem, sub lege, & sub gratia. Nam ante legem, Abraham & alij patres prophetice sunt instructi de his, quae pertinent ad fidem diuinitatis. Unde & prophetae nominantur, secundum illud Psalm. 104. In prophetis meis nolite malignari: quod specialiter dicitur propter Abraham & Isaac, Secunda Secunda S. Thoma.

In eodem articulo in responsione ad secundum, aduerte autem rationem reddere rationem duorum, scilicet, quare sermo Domini erat ante Samuelem, & reges, rarus. Et hoc dicit in calce responsionis: & quare prophetia coepit scribi tempore Isaac, quia scilicet tunc erat exordium Romane urbis, qua imperante erat Christus uenturus, & impletur omnium prophetarum oracula, ac extenuis promissam salutem uniuerso orbi. Deuit siquidem simul incipere scripturam, & cui scriberetur. Populus Israel non egebat scriptura, habens coram prophetas. Gentiles per Christum aduandam sub Rom. Eccles. egebant scriptura. Et ideo simul scriptura prophetica & Roma ceperunt. Hanc rationem non ausus essem dicere, nisi auctoritas Aug. in 18. de ciuita. Dei allata in littera me foueret.

In responsione ad tertium eiusdem articulo, nota bene contra nouos prophetas, & specialiter quandam Amadaum, qui ut aiunt, librum edidit, nouam doctrinam eorum quae ad fidei Christianae mysteria spectant, introducere conantem, & suos sequaces ac similes.

Omnes n. tales hic damnantur ab auctore, cum dicitur, non desierunt singulis temporibus prophetiae spiritum habentes, non quidem ad nouam doctrinam fidei depromendam. Non dicit, non quidem ad nouam fidem, sed ad nouam doctrinam fidei: ita quod non solum nouam fidem depromentes, qui et si angeli de caelo essent, excocati sunt a Paulo Apostolo, sed nouam doctrinam fidei afferentes, procul ab ecclesia & prophetis sunt: sicut si docerent aliquid oportere esse ritum sacramentorum ab illo, quem communiter ecclesia seruat, aut si alia euangelij, aut sacrae scripturae apponerent, tamquam sacrae scripturae partem: aut si aliquis actus

Artic. 4. & 5. praecedent.

Art. 2. 3. & 4. & q. 173. artic. 4.

H H H secundum

secundum fidei doctrinam illicitos, dicerent licitos: aut aliquid huiusmodi, quæ fidei Christianæ doctrinæ horret, siue quia directæ fidei aduerfantur, siue quia ex consequenti fidei contrariantur, vt illi qui farentur se nosse Deum, factis autem negant, Deo contrariantur.

In eodem articulo. 6. in eadem responsione ad tertium, circa id quod ibi dicitur, scilicet, quod singulis temporibus non desierunt habentes spiritum prophetiæ ad humanorum actuum directionem, dubium occurrit, an tales crediti prophetae audienti sint in his quæ dicunt se ex spiritu prophetiæ habere. Et videtur quod sic, tum quia aliter in vanum daretur prophetiæ spiritus, quæ ad utilitatem Ecclesiæ tamquam finem ordinatur, & fieret contra illud Apostoli 1. ad Thel. 5. Prophetias nolite spererentum quia Isaac obedivit præcepto Abraham circa mortem sui ipsius, quæ erat contra omne ius: tum quia mulier fornicaria, quæ genuit ex Osea propheta, excusata est a fornicatione. In oppositum autem est, quod daretur per hoc via in obediens, & impudicitis, & alijs singularibus excelsibus hominum illorum, qui dicerent se hæc parare ex iussu huiusmodi prophetarum.

Ad huius evidentiam sciendum est, quod cum duplices sint actus humani, quidam spectantes ad publica officia, & præsertim ecclesiastica, vt prædicare, celebrare, sententias ferre in iudicio, & similia. Et circa hæc non versatur præsentis quæstio: quoniam clara huius quæstionis solutio habetur extra de hæreticis. c. Cum ex iniuncto, vbi dicitur se inuisibili missione a Deo missum, publica fides negatur, nisi miraculo, vel speciali scripturæ testimonio id constet. Hinc enim patet quod quacumque persona prophetante de nouo, non sunt publici actus dirigendi, secundum illius prophetiam: quoniam Ecclesia fidem eis publicam negat, nisi aliquod dictorum testimoniorum efficaciter adesse. Alij vero actus humani priuatarum sunt personarum, & in his distinguendum est: quoniam quidam diriguntur ab huiusmodi prophetis conformiter ad vniuersales Ecclesiæ regulas: & in his, quæ nullum periculum est, quilibet potest in suo sensu abundare, vt dirigat suos actus secundum arbitrium huiusmodi prophetarum. Quidam vero diriguntur difformiter ad ecclesiasticos mores siue communes totius Ecclesiæ, siue peculiare alicuius religionis, & huiusmodi, & hoc siue in veritate sit ista difformitas, siue habeant speciem difformitatis: & in istis, huiusmodi propheta nec audiendi, nec fouendi sunt aliquo modo, nisi, vt dictum est, fides publica ab Ecclesia eis debeat. Manifestatur autem hoc ratione & auctoritate. Ratione quidem, quoniam recta ratio exigit, vt in directione actuum nostrorum certum præponatur dirigio quæ ad bonitatem, vel malitiam. Constat autem quod regulare actus nostros conformiter ad diuinas ecclesiasticasque leges, & mores, bonum procul dubio est. Et declinare ab illis, malum sumi

facta est reuelatio prophetica his quæ pertinent ad fidem diuinitatis excellentius quam ante, quia iam oportebat circa hoc institui non solum speciales personas, aut quasdam familias, sed totum populum. Vnde Dominus dicit Moyli, Exod. 6. Ego Dominus qui apparui Abraham, Isaac, & Iacob, in Deo omnipotente, & nomen meum Adonai non indicauit eis, quia scilicet præcedentes patres fuerunt instructi in fide de omnipotentia vnius Dei: sed Moyses postea plenius fuit instructus de simplicitate diuinæ essentiae, cum dictum est ei Exod. 3. Ego sum, qui sum, quod quidem nomen significatur a Iudæis per hoc nomen, Adonai, propter venerationem illius ineffabilis nominis. Postmodum vero tempore gratiæ ab ipso filio Dei reuelatum est mysterium Trinitatis, secundum illud Matth. 16. Super hanc petram, & nomen meum adificabo Ecclesiam meam. Quantum vero ad fidem incarnationis Christi, manifestum est, quod quanto fuerunt Chresto propinquo fidei ante, siue post, vt plurimum plenius de hoc instructi fuerunt. Post autem plenius quam ante, vt Apostolus dicit ad Ephe. 2. Quantum vero ad directionem humanorum actuum prophetica reuelatio diuersificata est non secundum ipsi processum, sed secundum conditionem negotiorum: quia vt dicit Prouer. 25. Cum defecerit propheta, dissipabitur populus. Et ideo quolibet tempore instructi sunt homines diuinitus de agendis, secundum quod erat expediens ad salutem electorum.

Ad primum ergo dicendum, quod dictum Gregor. intelligendum est de tempore ante Christi incarnationem, quantum ad cognitionem huius mysterij.

Ad secundum dicendum, quod sicut August. dicit 18. de ciuitate Dei. Quomodo regni Assyriorum primo tempore cecidit ex suo genere malum, vel habens speciem malum, vt in complexibus, seu in pudicitis proprijs operibus, vt in adulterijs, & similibus, a sumunt, nouitates singulares, quæ in antiqua sub specie sanctitatis introducebant. Non aliter vt patet ad Galat. 3. & aliena a fructibus spiritus, vt patet ad Galat. 5. si actus sunt peccati mortales ex suo genere, vt fornicatio, & similia, tales hæc factiones, vt peccata, non cadunt in iuris diuini, quæ hoc est ingnorantia non cadunt.

liter proculdubio est. an autem Deus in certis modis prophetas, & potestatem dederit, aut dispensandi in huiusmodi, nulla enim nobis, quæmuis ipsi hoc dicerent, & vniuersum incertum & ambiguum posponendum est.

Abraham patris tui. Et similiter ad Iacob dictum Genes. 28. Ego sum Deus Abraham patris tui, & Deus Isaac. Et similiter in statu legis, prima reuelatio facta Moysi excellentior fuit, supra quam fuerat datur ois alia prophetarum reuelatio: ita et in tpe gratiæ super reuelatione facta Apostolis de fidem vnitatis & trinitatis, fundatur tota fides Ecclesiæ, sicut illud Matth. 16. Super hanc petram, & nomen meum adificabo Ecclesiam meam. Quantum vero ad fidem incarnationis Christi, manifestum est, quod quanto fuerunt Chresto propinquo fidei ante, siue post, vt plurimum plenius de hoc instructi fuerunt. Post autem plenius quam ante, vt Apostolus dicit ad Ephe. 2. Quantum vero ad directionem humanorum actuum prophetica reuelatio diuersificata est non secundum ipsi processum, sed secundum conditionem negotiorum: quia vt dicit Prouer. 25. Cum defecerit propheta, dissipabitur populus. Et ideo quolibet tempore instructi sunt homines diuinitus de agendis, secundum quod erat expediens ad salutem electorum.

Ad primum ergo dicendum, quod dictum Gregor. intelligendum est de tempore ante Christi incarnationem, quantum ad cognitionem huius mysterij.

Ad secundum dicendum, quod sicut August. dicit 18. de ciuitate Dei. Quomodo regni Assyriorum primo tempore cecidit ex suo genere malum, vel habens speciem malum, vt in complexibus, seu in pudicitis proprijs operibus, vt in adulterijs, & similibus, a sumunt, nouitates singulares, quæ in antiqua sub specie sanctitatis introducebant. Non aliter vt patet ad Galat. 3. & aliena a fructibus spiritus, vt patet ad Galat. 5. si actus sunt peccati mortales ex suo genere, vt fornicatio, & similia, tales hæc factiones, vt peccata, non cadunt in iuris diuini, quæ hoc est ingnorantia non cadunt.

reuebatur credere reuelationi facte patri suo. Non est autem simile de istis prophetis de quibus loquitur, qui diuersis apparent temporibus, quoniam eis non tenetur credere.

¶ Ad vltimū de muliere fornicatē Oleg dicit qd, ut multi putant, vere concubitus fornicarius ex suo genere ille fuit, cum mulier illa peccatrix esset, nō oportet laborare ad excusandum ipsam a peccato. Cōstat nō qd ista mulier fornicat, nos latens, excusata non fuit a peccato mortali: sicut nec hodie excusatur quædam mulier punitens se cognosci a quecūq; sanctissimo hōte, & propheta reputato, qd nō esset ius maritatus.

¶ Super Questionibus 175. Articuluū primū.

IN arti. 1. & 2. simul q. 175. dubiū occurrit, cur abstractionis a sensibus in 1. artic. author tres tñ assignauerit causas, scilicet inuidiā, & inuidiā, & Deū, cū constet quartā inueniri causā ab ipso expressam in 2. art. & abibi, scilicet inuidiam amoris seu intentionis aīe. Et augeat dubiū quī inuenit Socrates apud Aulū Gellū de noctibus actis li. 2. qd p dicit arg. pno in inuolubilis abstractus manebat. Ipse etiā author, ut in gestis eiusdē legitur, tā familiārē habebat hōi obseruationē, ut etiā ad nūdū illam habuisse uideat. Ad hoc dicit qd reuera abstratio a sensibus, pter illā quæ fit in somno, a quatuor oritur causis a dicitis. Sed tres earū in 1. art. numerate sunt causæ extrinsecæ, & pterea ipse sola inuolubilis numerate sunt. Et de Deo dicit, qd demone clarū est, qd sunt extrinsecæ causæ. De corpore autē manifestatur ex hoc, qd licet sit intrinsecū hōi, est tñ extrinsecū aīe, qd alienatur, & abstrahitur a sensibus. Quarta uero intrinsecā est, quī est ipsa intentio, seu affectio animæ, & pterea nō est cōputata cū aliis. Ad id

Abraham, cui pronissime fierent, ita in occidentalis Babylonis, id est, Romanæ urbis exordio, qua imperante fuerat Christus uenturus, in quo impleatur illa promissa oracula prophetarum, non solum loquentiū, uerum etiam scribentium, in tantæ rei futuræ testimonium soluerentur, scilicet pmissiones Abraham factæ. Cū enim propheta numquā fere defuissent populo Israel, ex quo ibi reges esse ceperunt, in vltimū tantummodo eorum fuisse, non Gentium. Quando autem scriptura prophetica manifestius condebat, quæ genibus quandoque profisset, tunc condebat hæc ciuitas, scilicet Romana, quæ genibus imperaret. Ideo autem maxime tempore regum oportuit prophetas in illo populo abundare: quia tunc populus non opprimebatur a alienigenis, sed proprium regem habebat: & ideo oportebat per prophetas eum instrui de agendis, quasi libertatem habentem.

AD SECUNDVM dicendum, qd propheta prænantiant Christi aduentum, non potuerunt durare nisi usque ad Ioannem, qui presentialiter Christum digito demonstrauit. Et tamen ut Hiero. ibidem dicit, non hoc dicitur, ut post Ioannem excludat prophetas, Legimus enim in actibus Apostolorum, & Agabum prophetasse, & quatuor uirgines filias Philippi. Ioannes etiam librum propheticum conscripsit de fine Ecclesiæ, & singulis temporibus non defuerunt aliqui propheta spiritum habentes, non quidem ad nouam doctrinam fidei deprimendam, sed ad humanorū actū directionem, sicut Augustinus refert 5. de ciuita. Dei, quod Theodosius Augustus ad Ioannem in Aegypti eremo cōstitutum, quæ prophetandi spiritu præditum fama crebrescente dicerat, misit, & ab eo nuntium uictoria certissimum accepit.

Q VAESTIO. CLXXV.

De raptu, in sex articulos diuisa.

DE INDE considerandum est de raptu. **E**T CIRCA hoc quaruntur sex

- ¶ Primo, Vtrum anima hominis rapiatur ad diuinā.
- ¶ Secundo, Vtrum raptus pertineat ad vim cognoscitiuum,

- ¶ uel ad appetitiuum.
- ¶ Tertio, Vtrum Paulus in raptu uiderit diuinam essentiam.
- ¶ Quarto, Vtrum fuerit alienatus a sensibus.
- ¶ Quinto, Vtrum fuerit totaliter anima a corpore separata in statu illo.
- ¶ Sexto, Quid circa hoc sciuerit, & quid ignorauerit.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum anima hominis rapiatur ad diuinā.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod anima hominis rapiatur ad diuinā. Diffinitur enim a quibusdam raptus ab eo quod est secundum naturam, in id quod est supra naturam, uel superioris naturæ eleuatio: est autem secundum naturam hominis ut ad diuinā eleuetur. dicit enim Augustinus in principio confess. * Fecisti nos Domine ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te: non ergo hominis anima rapiatur ad diuinā.

¶ 2. Præterea, Dionysius * dicit 8. cap. de diuin. nomin. quod iustitia Dei in hoc attenditur, quod omnibus rebus distribuit secundum suum modum, & dignitatem: sed quod aliquis eleuetur supra id, quod est secundum naturam, non pertinet ad modum hominis, uel dignitatem, ergo uidetur quod non rapiatur mens hominis a Deo in diuinā.

¶ Præterea, Raptus quādam uolentiam importat: sed Deus non regit nos per uolentiam, & coacte, ut Damascenus * dicit. non ergo mens hominis rapiatur ad diuinā.

SED CONTRA est, quod secundæ ad Corinthiorum duodecimo, dicit Apostolus. Scio hominem in Christo raptum usque ad tertium cœlum. ubi dicit † Glossa raptus, id est, contra naturam eleuatum.

RESPONDEO. Dicendum, quod raptus uolentiam quādam importat, ut dictum est. * Uolentum autem dicitur, cuius principium est extra, nil conferente eo quod vim patitur, ut dicitur tertio Ethicorum. † Conferat autem unumquodque ad id in quod tendit secundum propriam inclinationem uel uoluntariam, uel naturalem: & ideo oportet quod ille qui rapitur ab aliquo exteriori, rapiatur in aliquid quod est diuersum ab eo, in quod eius inclinatio tendit: quæ quidem diuersitas attenditur dupliciter. Vno quidem modo, quantum ad finem inclinationis, puta, si lapis qui naturaliter inclinatur ad hoc, quod feratur deorsum, proiciatur sursum. Alio modo, quantum ad modum tendendi, puta, si lapis uelocius proiciatur deorsum, quam sit motus eius naturalis. Sic igitur, & anima hominis dicitur rapi in id quod est præter naturam. Vno modo, quantum ad terminum raptus, puta, quando rapitur ad pœnas, secundum illud Psalmi 49. Ne quando rapiat, & non sit qui eripiat. Alio modo, quantum ad modum homini connaturalem, qui est ut per sensibilia intelligat ueritatem: & ideo quando abstrahitur a sensibilibus

Secunda Secundæ S.Tho. HHH 2 appre-

antē qd de Socrate dicit, potest dici, qd ex uehementia intentionis aīe abstrahatur. Veruntamen Aristot. in pblemate magno de uirtu excellētibus, corporali causa uel tribuere, existimant siquid illi maniacū. De authore autē particulariter quidē dicitur, qd ex infirmitate causa alienabatur a sensibus, si ex nimia intentione ad speculabilia, uel affectione ad fruibilia. Vniuersaliter autē in nullam potē reduci corporis, uel aīe cām illius raptus: qm corporaliter eleuatus a terra respiciebat, qd & corporis, & aīe uires excedit. Et propterea cū sanctus Dei esset, pculdubio diuinā raptus uirtute.

Veri. q. 13 ar. 1. & ar. 2. ad 9. Et 2. Cor. 12.

Super

* Lib. 1. cap. 1. ante medium, to. 1.

Cap. 3. a medio illius, & cap. 9. non procul a B.

Li. 1. ca. 10. circa p. inc.

Glossa Cordina r. ibid.

Arg. 3. huius articuli. li. 3. ca. 1. circa medium comj.